

торговельного підприємства на певному сегменті товарного чи регіонального ринку є узагальненою оцінкою його конкурентних переваг у питаннях формування ресурсного потенціалу, якості задоволення споживчого попиту та досягнутої завдяки цьому ефективності функціонування господарчої системи, які мають місце на момент чи протягом періоду оцінювання [3, с. 67].

Отже, функціонування підприємства у ринкових умовах господарювання має висувати насамперед вирішення низки проблем, що пов'язані з вибором і закріпленням певної частини ринку, формування конкурентного статусу підприємства і залучитися підтримкою його в умовах загострення конкурентної боротьби. Вирішенню цих проблем сприяє розроблення економічно обгрунтованої стратегії розвитку підприємства.

Література

1. Ансофф И. Новая корпоративная стратегия. – СПб., 1999. – 416 с.
2. Економіка підприємства : підручник / Й.М. Петрович, А.Ф. Кіт, В.В. Хулімова та ін. / за заг. ред. Й.М. Петровича. – Л. : Магнолія Прос, 2004. – 680 с.
3. Мазаракі А.А., Лігоненко Л.О., Ушакова Н.М. Економіка торговельного підприємства : підручник [для студ. вузів] / під ред. Н.М. Ушакової. – К. : Хрещатик, 1999. – 236 с.
4. Мартинюк Л. Обгрунтування вибору конкурентних стратегій підприємствам у секторі // Підприємництво, господарство і право. – 2003. – № 12. – С. 127-129.

УДК 65.012.12: 658.4:339.1

Аспір. Г.Р. Івасів¹ – Львівська КА

ДІАГНОСТИКА ЕФЕКТИВНОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТОРГОВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Досліджується оцінка ролі економічної діагностики ефективності функціонування торговельного підприємства в системі побудови економічного механізму управління його діяльності. Визначено основні напрямки та показники економічної діагностики ефективності функціонування торговельного підприємства.

Post-graduate G.R. Ivasiv – L'viv commercial academy

Diagnostics of efficiency of functioning of auction enterprise

The estimation of role of economic diagnostics of efficiency of functioning of auction enterprise is explored in the system of construction of economic mechanism of his management of his activity. Certainly basic directions and indexes of economic diagnostics of efficiency of functioning of auction enterprise.

Сучасна система господарювання обумовлює зміну форм і методів управління економікою торговельного підприємства, вимагає нових підходів до визначення ефективності його діяльності. Важливим аспектом ефективного функціонування суб'єкта господарської діяльності у сфері торгівлі є діагностика його діяльності, якою зумовлена перспектива розвитку торговельного підприємства та зміцнення його конкурентних позицій на ринку.

Водночас, однією із причин кризового стану вітчизняних торговельних підприємств є неналежне виконання фінансово-економічними службами покладених на них функцій, зокрема відсутністю гнучкого фінансового пла-

¹ Наук. керівник: доц. В.І. Блонська, канд. екон. наук – Львівська КА

нування та аналізу, управління ризиками, водночас при формуванні інвестиційної та кредитної політики, а також недоліки роботи щодо оптимізації структури активів та пасивів підприємства.

Економічна ефективність торговельного підприємства – це вид ефективності, що характеризує результативність діяльності суб'єкта господарювання як економічної системи та дає комплексну оцінку раціональності використання його ресурсного потенціалу, при цьому відображає співвідношення показників ефекту (результату) та витрат матеріальних, трудових і фінансових ресурсів на його досягнення за певний період часу.

Відомий на сьогодні комплекс наукових розробок, концепцій, підходів, методів і методик значною мірою сприяє вирішенню покладених завдань діагностики ефективності функціонування підприємств торгівлі, однак розвиток управлінської практики в системі ринкових відносин виявляє нові проблеми сучасного торговельного підприємства та вимагає побудови економічних механізмів управління щодо ефективності його діяльності.

Поряд з цим, виникає необхідність в удосконаленні відомих методів та розробленні нових практичних рішень теоретичного та прикладного характеру, спрямованих на забезпечення високої ефективності аналітичної та управлінської діяльності підприємств торгівлі в контексті розвитку ринкових відносин та з врахування трансформаційних складностей формування нового типу української економіки. У зв'язку із цим важливим є побудова економічного інструментарію діагностики ефективності функціонування торговельного підприємства, що передбачатиме проведення детального дослідження основних параметрів діяльності суб'єкта господарювання у сфері торгівлі на основі достовірної інформації основних фінансово-господарських показників діяльності та з врахуванням стратегічних аспектів його розвитку.

Отже, ефективним механізмом формування економічного інструментарію управління торговельним підприємством повинна стати діагностика ефективності його функціонування.

Відповідно до вимог, що висуваються до процесу дослідження ефективності діяльності торговельного підприємства, враховуючи умови та особливості функціонування підприємств торгівлі, економічна діагностика ефективності діяльності торговельного підприємства визначається як перманентний процес розпізнавання на основі розробленої системи показників-індикаторів проблем в діяльності торговельного підприємства, встановлення для них характеру, причин і можливих наслідків виявлених відхилень та спрямована на пошук перспективних шляхів і напрямів їх можливого розв'язання для подальшого забезпечення прибутковості та конкурентоспроможності підприємства торгівлі [7, с. 7].

Важливим є оцінка ролі економічної діагностики ефективності функціонування торговельного підприємства в системі побудови економічного механізму управління ефективності його діяльності, яку в авторському баченні наведено на рис. 1.

Рис. 1. Значення економічної діагностики ефективності функціонування торговельного підприємства

У контексті побудови системи управління ефективністю функціонування торговельного підприємства важливим є реалізація чотирьох основних етапів:

- дослідження основних характеристик ефективності функціонування торговельного підприємства за вказаних параметрів його діяльності;
- виявлення та формування основних резервів підвищення ефективності функціонування торговельного підприємства в загальному аспекті та у розрізі окремих складових функціонування економічної системи;
- розроблення інформації щодо підвищення ефективності діяльності та формування економічної програми розвитку торговельного підприємства у короткостроковій та довгостроковій перспективі;
- реалізація, моніторинг та поточний контроль в рамках реалізованої програми підвищення ефективності функціонування торговельного підприємства.

З метою оцінки економічного механізму управління ефективністю діяльності підприємств торгівлі, важливим етапом економічної діагностики його функціонування є побудова комплексної системи оцінки кількісних та якісних параметрів діяльності, що передбачає застосування наступних методів: кількісного аналізу основних показників функціонування підприємства; синтезу та комплексного підходу; аналізу ієрархій його діяльності та використання структурно-функціонального підходу; економічного прогнозування тощо.

Важливою умовою проведення діагностики ефективності функціонування торговельного підприємства є адаптація її методики до сучасних інформаційних засобів, зокрема бухгалтерської та статистичної звітності, а також використання електронної системи обробки економічної інформації. Отримана із цих джерел первинна інформація опрацьовується, будуються аналітичні таблиці, розраховується система синтетичних та аналітичних показників тощо. На цій основі визначаються оптимальні співвідношення розподілу капіталу підприємства, основні резерви підвищення продуктивності праці, зниження витрат обігу, найдешевші (найприйнятніші) джерела фінансування, резерви поліпшення ефективності використання основного та обігового капіталу, оптимізується організаційна структура тощо. У підсумку, на базі дослідження всіх сторін діяльності підприємства розробляються рекомендації з

удосконалення господарського механізму, підвищення ефективності його функціонування, створення та впровадження технологій контролю за фінансово-економічним станом підприємств.

Рис. 2. Основні напрямки та показники економічної діагностики ефективності функціонування торговельного підприємства

Для проведення діагностики ефективності функціонування торговельного підприємства використовується широкий діапазон показників, що передбачають здійснення техніко-економічної, фінансово-економічної, соціаль-

но-економічної та інтегральної оцінки ефективності його діяльності. Основні напрямки та показники економічної діагностики ефективності функціонування торговельного підприємства наведено на рис. 2.

Метод інтегральної оцінки дає змогу об'єднати в одному показнику багато різних за назвою, одиницями виміру, вагомістю та іншими характеристиками чинників. Інтегральна оцінка визначається в багатьох випадках єдиною можливою, оскільки внаслідок проведення різних видів аналізу (фінансового, техніко-економічного тощо) отримуються великі масиви інформації, які ускладнюють процедури прийняття остаточного рішення. До основних недоліків окремо взятих показників оцінки відносяться складні розрахунки з залученням кваліфікованих експертів. Метод інтегральної оцінки має переваги, що пов'язані з використанням рангової кореляції, коли фактичне значення кожного з показників розглядається як елемент множини однойменних значень. Практична реалізація інтегральної оцінки пропонується з використання програмного комплексу із застосуванням обчислювальної техніки [6, с. 402].

У сучасних ринкових умовах запорукою успіху торговельного підприємства є прогнозоване позитивне співвідношення між ризиками діяльності та очікуваними доходами. Таким чином, виходячи з наведеного вище, до найактуальніших проблем економічної діагностики ефективності функціонування торговельного підприємства, які потребують подальшого дослідження та удосконалення, на нашу думку, необхідно віднести:

- систематизацію існуючих показників ефективності функціонування торговельного підприємства;
- розширення системи показників, в контексті дослідження чинників, що впливають на ефективність функціонування торговельного підприємства (зокрема, аналіз показників, що характеризують вплив мікро- і макросередовища підприємства, показники його галузевого оточення, загальноекономічні і соціальні показники, які відображають темпи інфляції, схильність інвесторів до вкладання капіталу в функціонування підприємства того чи іншого типу тощо);
- розподіл показників на рівні управління (виявлення можливих тактичних і стратегічних рішень, які приймають на торговельному підприємстві, по зміні в бажаному напрямку одного чи декількох показників діяльності підприємства, що включають кількісні та якісні характеристики ефективності його функціонування);
- застосування ефективної системи експертної оцінки, що виконує основні функції оцінки, контролю та моніторингу ефективності функціонування торговельного підприємства.

Отже, методологічною базою економічної діагностики ефективності функціонування торговельного підприємства є системний підхід, за допомогою якого розроблено структурно-логічну модель здійснення економічної діагностики його діяльності як визначену єдність теорії, методології, організації дослідницького процесу та розробки діагнозу, що забезпечує їх погодженість і послідовність. Удосконалення процесу прийняття управлінських рішень за допомогою використання в системі аналітично-інформаційного забезпечення управління діяльністю торговельного підприємства економічної діагностики ефективності його функціонування створює об'єктивні передумови

мови для стабілізації, зростання і подальшого розвитку економічного потенціалу підприємства.

Література

1. Голубєва Т.С. Колос І.В. Методологічні підходи до оцінки ефективності діяльності підприємства // Актуальні проблеми економіки. – 2006. – № 5. – С. 66-71.
2. Гончарук А.Г. О природе экономической эффективности предприятий пищевой промышленности // Економіка промисловості. – 2008. – № 1. – С. 83-90.
3. Куценко А.В. Діагностика функціонування діючого організаційно-економічного механізму управління ефективністю діяльності підприємств та організацій роздрібної торгівлі Полтавської обласної спілки споживчих товариств // Вісник Донецького державного університету економіки і туризму ім. М. Туган-Барановського : Економічні науки. – Донецьк: ДонДУЕТ. – 2006. – Вип. 4(32). – С. 157-170.
4. Кучер В.А. Визначення структури показників ефективності роботи підприємства як основа прийняття стратегічних рішень // Економіка промисловості. – 2008. – № 1. – С. 71-77.
5. Прокопчук А.П. Теоретико-методологічні аспекти визначення ефективності діяльності підприємства торгівлі в сучасній науковій думці // Вісник Львівської комерційної академії : серія економічна. – 2005. – Вип. 19. – С. 245-250.
6. Руцишин Н.М. Інтегральна оцінка ефективності функціонування комерційних систем // Вісник Львівської комерційної академії : серія економічна. – Львів : Вид-во ЛКА, 2004. – Вип. 16. – С. 401-405.
7. Сагалакова Н.О. Економічна діагностика діяльності торговельного підприємства : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.06.01 "Економіка, організація і управління підприємствами". – К. : КНТЕУ. – 2006. – 22 с.

УДК 631.115

*Проф. С.В. Васильчак, д-р екон. наук;
аспір. О.Р. Жидяк – Львівський НУ ветеринарної медицини
та біотехнологій імені С.З. Гжицького*

ВИРОБНИЦТВО МОЛОКА ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЙОГО РОЗВИТКУ

Проаналізовано стан виробництва молока у Львівській області та наводяться ефективні шляхи його розвитку, характеризуються форми співпраці учасників молочного ринку. Встановлено, що стратегія подальшого розвитку молочного комплексу має сприяти: покращенню санітарно-гігієнічної та оздоровчої якості сировини і молочних продуктів; підвищенню конкурентоспроможності та рентабельності молочного сектору; зрівноваженню розвитку виробництва молока з врахуванням міжнародних стандартів охорони середовища тощо.

Ключові слова: розвиток, виробництво, ринок, молоко, кооперація, інтеграція.

*Prof. S.V. Vasil'chak; post-graduate O.R. Zhidiyak – Lviv national university
veterinary medicine and biotechnologies of the name of S.Z. Gzhickogo*

Production of milk and prospect of his development

Consisting of production of milk is analysed of the Lvov area and the effective ways of his development are pointed, the forms of collaboration of participants of suckling market are characterized. It is set that strategy of subsequent development of suckling complex must promote: to the improvement of sanitary-hygenic and health quality of raw material and chhanas; to the increase of competitiveness and profitability milk a sector; to balancing of development of production of milk taking into account the international standards of guard of environment and others like that.

Keywords: development, production, market, milk, co-operation, integration.